

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mw. mr. drs. H. G. J. Bruins Slot
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Datum
15 maart 2022

Ons kenmerk

Uw brief van
16 december 2021

Uw kenmerk

Onderwerp

Advies conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Tijdelijke wet Groningen in verband met een aantal omissies en verduidelijkingen

Geachte mevrouw Bruins Slot,

Bij brief van 16 december 2021 is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) op grond van het bepaalde in artikel 36, vierde lid, van de Algemene verordening gegevensbescherming geraadpleegd over het conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Tijdelijke wet Groningen in verband met een aantal omissies en verduidelijkingen (hierna: concept).

De AP heeft de volgende opmerkingen bij het concept en adviseert daarmee rekening te houden.

Strekking van het concept

Voor zover relevant, bevat het concept een aanpassing van de bepaling over uitwisseling van gegevens over gezondheid. De aanpassing regelt dat - indien de betrokken bewoner toestemming geeft voor het delen van gegevens over zijn gezondheid - deze gegevens worden verwerkt ten behoeve van het oplossen door

Datum
15 maart 2022

Ons kenmerk

het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) van knelpunten die als gevolg van de schade zijn ontstaan.¹

Daarnaast bevat de wetswijziging een aanpassing inzake historische data van NAM.

Advies

Gezondheidsgegevens

Het concept bevat een aanpassing van de bepaling over de uitwisseling van gegevens over gezondheid in artikel 3, achtste lid. Het huidige artikel bepaalt dat het IMG, het college van burgemeester en wethouders (B&W) en de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) geen gezondheidsgegevens verstrekken.

Volgens de toelichting regelt de aanpassing dat - indien de betrokken bewoner uitdrukkelijk zijn toestemming geeft voor het delen van gegevens over zijn gezondheid — het college van B&W van een gemeente in het betreffende gebied, de minister van EKZ en de minister van BKZ deze gegevens kunnen verstrekken aan het IMG ten behoeve van het oplossen van knelpunten die als gevolg van de schade zijn ontstaan, zoals beschreven in artikel 2, elfde lid, van de wet.² Deze knelpunten zien volgens de toelichting bij het besluit 'in veel gevallen' op de situatie waarin bewoners lichamelijk of geestelijk in de problemen zijn gekomen en daarbij geholpen moeten worden. Het elfde lid bepaalt dat bij regeling van Onze Minister aan het IMG de taak kan worden opgedragen "knelpunten" op te lossen die als gevolg van de schade zijn ontstaan. Om deze taak uit te kunnen voeren, is het verstrekken van informatie over de gezondheid, met toestemming van de betrokkene, vaak noodzakelijk, aldus de toelichting.

Gezondheidsgegevens zijn vanwege hun gevoelige aard extra beschermd in de AVG. In beginsel geldt daarvoor zelfs een verwerkingsverbod, tenzij sprake is van een van de uitzonderingen (artikel 9 AVG). Bovendien gaat het in het voorstel om het verwerken van gezondheidsgegevens buiten de reguliere gezondheidssector. Over de voorgestelde verwerking van gezondheidsgegevens heeft de AP de volgende opmerkingen.

a. Verstrekking aan wie

In de eerste plaats valt op dat in het wetsvoorstel niet wordt bepaald aan wie de genoemde instanties gezondheidsgegevens verstrekken. Volgens de toelichting gaat het om verstrekking aan het IMG. Dat ligt ook in de rede omdat het IMG tot taak heeft de knelpunten op te lossen.

¹ Het voorgestelde artikel 3, achtste lid, luidt: Het Instituut, Onze Minister, Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het college van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeenten verstrekken niet de gegevens over gezondheid behoudens voor zover deze gegevens noodzakelijk zijn voor de uitvoering van artikel 2, elfde lid, en de betrokkene daar uitdrukkelijk toestemming voor heeft gegeven.

² Het voorgestelde artikel 3, achtste lid, luidt: Het Instituut, Onze Minister, Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het college van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeenten verstrekken niet de gegevens over gezondheid behoudens voor zover deze gegevens noodzakelijk zijn voor de uitvoering van artikel 2, elfde lid, en de betrokkene daar uitdrukkelijk toestemming voor heeft gegeven.

Datum
15 maart 2022

Ons kenmerk

De AP adviseert de bepaling te preciseren, in lijn met de bedoeling.

b. Doel van verstrekking

Het gaat in het concept om het verwerken van gezondheidsgegevens voor het oplossen van ‘knelpunten’ die als gevolg van schade door aardbevingen zijn ontstaan. Onduidelijk is echter om welke knelpunten en welke gezondheidsgegevens het met name zal gaan. Deze bepaling is eerder, bij amendement, voorgesteld. Met het amendement wordt het IMG primair meer ruimte geboden om schade *meer duurzaam* te herstellen.³ Verder kan bij ministeriële regeling aan het IMG worden opgedragen dat dit Instituut ook “*andere knelpunten*” kan aanpakken die verband houden met de schade die is ontstaan. Dit “andere” is evenwel niet nader toegelicht in de toelichting op het amendement, waardoor de reikwijdte vaag is.

In de nota van toelichting bij het voorliggende besluit is gesteld dat de knelpunten ‘in veel gevallen op de situatie zien waarin bewoners lichamelijk of geestelijk in de problemen zijn gekomen en daarbij geholpen moeten worden’. Maar dat neemt niet weg dat het begrip ‘knelpunten’ in de wet nagenoeg onbegrensd is. Juist nu het gaat om het verwerken van bijzondere persoonsgegevens is het eens te meer zaak dat sprake is van een ‘uitdrukkelijk omschreven en welbepaald doel’ voor de verwerking (artikel 5, eerste lid, onderdeel b, AVG).

De AP adviseert gelet op het voorgaande, zo mogelijk, het voorstel aan te passen door de knelpunten in het voorstel te preciseren, dan wel in de toelichting nader in te gaan op de aard en omvang van de knelpunten en de soorten bijzondere persoonsgegevens die ter oplossing daarvan door het IMG worden verwerkt.

c. Grondslag voor verwerking

Artikel 6 van de AVG eist steeds een grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens, zoals bijv. toestemming van betrokkene, het voldoen aan een wettelijke verplichting of het vervullen van een wettelijke taak die aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen.

In de toelichting is niet ingegaan op de grondslag voor het verstrekken van de gezondheidsgegevens. Het wetsvoorstel eist ‘uitdrukkelijke toestemming’ van betrokkene. Deze ‘toestemming’ is naar het oordeel van de AP echter geen ‘toestemming’ in de zin van de AVG, maar moet waarschijnlijk worden opgevat als een extra waarborg.⁴ Het ligt in de rede dat als grondslag geldt dat de verwerking noodzakelijk is ter uitvoering van een wettelijke verplichting, ervan uitgaande dat er geen afwegingsruimte is (artikel 6, eerste lid,

³ Volgens de indiener van het amendement betekent “duurzaam herstellen” niet dat de woning na het herstel tegen iedere aardbeving of bodembeweging bestand moet zijn. Het doel is om ervoor te zorgen dat de schade niet iedere keer terugkeert als er een (lichte) beving of bodembeweging plaatsvindt.

⁴ Artikel 4, onderdeel 11, AVG omschrijft toestemming van de betrokkene: elke vrije, specifieke, geïnformeerde en ondubbelzinnige wilsuiting waarmee de betrokkene door middel van een verklaring of een ondubbelzinnige actieve handeling hem betreffende verwerking van persoonsgegevens aanvaardt.

Datum
15 maart 2022

Ons kenmerk

onderdeel c, AVG).⁵ Toestemming in de zin van de AVG eist namelijk vrije toestemming⁶, terwijl betrokkene hier duidelijk afhankelijk is van het IMG voor schadeafhandeling en het oplossen van knelpunten. Bovendien is het oplossen van de knelpunten de wettelijke taak van het IMG.⁷

Onduidelijkheid over de grondslag van de verwerking moet voorkomen worden. In het licht van het voorgaande adviseert de AP in de toelichting in te gaan op de verwerkingsgrondslag, alsmede om 'toestemming' in het voorgestelde artikel 3, achtste lid, te wijzigen in, bijvoorbeeld, uitdrukkelijke instemming.

d. Uitzondering op verwerkingsverbod gezondheidsgegevens

Artikel 9 AVG bevat, vanwege de bijzondere gevoeligheid daarvan, een verwerkingsverbod voor gezondheidsgegevens. Het verbod geldt echter niet in geval sprake is van één van de uitzonderingen uit het tweede lid, zoals bijv. uitdrukkelijke toestemming van betrokkene, indien de verwerking noodzakelijk is voor een rechtsvordering of om redenen van zwaarwegend algemeen belang in het unierecht of lidstatelijk recht, elk met zijn eigen voorwaarden. In de toelichting is niet aangegeven onder welke uitzondering de verwerking van gezondheidsgegevens valt. Dit is relevant omdat de uitzonderingen elk kun eigen voorwaarden kennen.

De AP adviseert de toelichting aan te vullen door te vermelden van welke uitzondering op het verwerkingsverbod in de zin van artikel 9 AVG sprake is en daarbij te motiveren dat is voldaan aan de daarbij gestelde voorwaarden, met name een zwaarwegend algemeen belang (onderdeel g), hetgeen onder meer passende en specifieke waarborgen vergt ter bescherming van de grondrechten van betrokkene.

Openbaarmaking

⁵ De voorgestelde bepaling luidt: Het Instituut, Onze Minister, Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het college van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeenten verstrekken niet de gegevens over gezondheid *behoudens voor zover deze gegevens noodzakelijk zijn voor de uitvoering van artikel 2, elfde lid*, en de betrokkene daar uitdrukkelijk toestemming voor heeft gegeven. Deze redactie duidt erop dat er geen afwegingsruimte is omdat geen sprake is van 'kunnen' verstrekken. Anderzijds spreekt de toelichting in par. 2.7 van het "kunnen verstrekken". Dit duidt weer wel op afwegingsruimte.

⁶ Overweging 43 bij de AVG, alsmede de Richtsnoeren 05/2020 van het Europees Comité inzake gegevensbescherming (EDPB) inzake toestemming overeenkomstig Verordening 2016/679: "Overweging 43 geeft duidelijk aan dat overheidsinstanties er niet zonder meer van kunnen uitgaan dat er toestemming is voor verwerking, omdat er vaak een duidelijke wanverhouding bestaat tussen de betrokkene en de verwerkingsverantwoordelijke als die laatste een overheidsinstantie is. In de meeste gevallen is het ook duidelijk dat de betrokkene geen realistische alternatieven heeft voor het aanvaarden van de verwerking(svoorwaarden) van deze verwerkingsverantwoordelijke. De EDPB is van mening dat er andere rechtsgronden zijn die in principe meer geschikt zijn voor de activiteiten van overheidsinstanties."

⁷ Artikel 2, derde lid, onderdeel a, Tijdelijke wet Groningen: Het Instituut is bevoegd en heeft tot taak schade af te handelen. Vgl. Richtsnoeren 05/2020 inzake toestemming overeenkomstig Verordening 2016/679, vastgesteld op 4 mei 2020, par. 3.3.1. Vgl. ook het rapport Verwerking van persoonsgegevens, De rol van toestemming, AP 2016. Anders: het recente advies van de AP over het conceptbesluit gegevensuitwisseling NOW (z2022-336). Daar ging het echter om toestemming voor bespreking van de schuldsituatie van betrokkene aan een "casuïstiektafel" – het doel daarvan is een extra service - *die geen deel uitmaakt van de uitvoering van de wettelijke taak*. Daarentegen heeft in het voorliggende concept het IMG de wettelijke taak om schade af te handelen en indien de minister dit bepaalt, ook knelpunten op te lossen en is de gegevensverstrekking aan het IMG overigens al geregeld in artikel 3, vijfde lid, van de Tijdelijke wet Groningen.

Datum

15 maart 2022

Ons kenmerk

De AP is voornemens dit advies openbaar te maken op de website www.autoriteitpersoonsgegevens.nl zodra de tekst van het concept openbaar is. De AP verneemt graag het moment waarop openbaarmaking wordt verwacht, zodra dit bekend is.

Hoogachtend,

Aleid Wolfsen

Voorzitter